

10 tips voor een prachtige border

Iedere tuinier wil graag een border die kan wedijveren met de foto's die je op intranet en in tuinboeken ziet. Maar hoe krijg je dat voor elkaar? Is jouw border niet naar je zin? Dan kunnen onderstaande tips je helpen om te bepalen wat er mis is. Ga je komend seizoen zelf een border aanleggen? Dan helpen deze tips je om het mooiste resultaat te krijgen.

Drie maal *Agastache* 'Blackadder' (voor structuur) naast drie maal *Heelenium* 'Rubinzweg'.

Hylotelephium 'Matrona' heeft mooie grote bloemschermen en donker loof

Tip 1: Verbeter de bodem

Dit is misschien wel het allerbelangrijkste! Planten hebben voldoende voeding en water nodig en in een border staan veel planten dicht op elkaar. Zorg daarom dat je voor het planten flink wat organisch materiaal door de grond werkt zoals compost, afgefallen blad, grasmaaisel, grasplaggen, keukenafval, onkruid of snoeiafval. Het maakt niet uit wat het is, als het maar plantaardig is. Hoe meer hoe beter! Deze plantenresten houden vocht vast en worden door het bodemleven omgezet in humus.

Zeker als je tuiniert op arme grond, mag je dit beslist niet vergeten. Natuurlijk zijn er ook planten die van nature op schrale zandgrond groeien, maar in mijn beleving maak je daarmee niet de mooiste borders. Op zware grond is het toevoegen van (veel) organisch materiaal nuttig om de bodemstructuur te verbeteren.

In een border staan planten vaak langere tijd op dezelfde plaats. De grond raakt daardoor uitgeput. Door de border regelmatig (aan het begin van elk groeiseizoen) te bemesten, voorkom je dit.

Tip 2: mulch de grond

Mulchen zorgt ervoor dat de grond niet uitdroogt, het verbetert de bodemstructuur en bevordert het bodemleven (bacteriën, schimmels en eencellige protozoa). Deze micro-organismen in de grond beschermen plantenwortels tegen ziekten en helpen bij de opname van voedingsstoffen. Zonder bodemleven zullen planten zich minder goed ontwikkelen.

Er zijn allerlei materialen waarmee je kunt mulchen zoals champignonmest, compost, boomschors, houtsnippers, cacaodoppen, stro en snoeiafval dat is fijngemalen in een hakselaar. Zelfs het afgemaaid gras van je gazon kun je hiervoor gebruiken mits je zo vaak maait dat het gras niet de kans krijgt om in zaad te schieten (anders verandert je border binnen no time ook in een grasveld).

Tip 3: de juiste plant op de juiste plaats

Kies planten die passen bij de grondsoort waarop je tuint. Aan planten die constant moeten vechten om te overleven, beleef je geen plezier. Ze bloeien slecht en zijn gevoeliger voor allerlei ziektes en plagen (zoals meeldauw). Door vooraf wat onderzoek te doen, bespaar je jezelf veel teleurstellingen. Een goede tuinplantenencyclopedie kan hierbij helpen.

Tip 4: weet hoeveel zon een plant moet hebben

Planten voor de volle zon bloeien slecht in de schaduw en schaduwplanten verbranden in de volle zon. Op de kaartjes bij de planten kun je zien wat de lichtbehoefte van een plant is:

- Volle zon wil zeggen dat een plant minimaal vijf uur per dag (middag)zon moet krijgen. Zet deze planten dus niet in de buurt van bomen en struiken die een groot deel van de dag de zon wegnemen.
- Halfschaduw wil zeggen dat de plant maximaal 4 uur per dag in de volle zon mag staan.
- Schaduw houdt in dat de plant per dag maximaal 2 uur zon mag krijgen.

Tuinier je op droge grond, dan zul je ontdekken dat sommige planten, waarvan wordt aangegeven dat ze in de volle zon mogen, het beter doen in halfschaduw. Dat komt doordat deze planten toch redelijk wat vocht nodig hebben. Dit geldt onder meer voor *Rudbeckia*, *Helenium*, *Helianthus* en *Eupatorium*. Echte zonzanbidders zijn planten als *Gaura*, *Iris germanica*, lavendel, tijm, oregano, vrijwel alle salvia's, kattenkruid (*Nepeta*), *Hylotelephium* (voorheen *Sedum*) en de meeste siergrassen. Deze planten gedijen op droge en zonnige plekken.

Tip 5: bijzondere planten maken nog geen bijzondere border

Het is een misvatting om te denken dat je alleen met bijzondere planten een mooie border kunt maken. Een border wordt niet bijzonder door zeldzame of exotische planten, maar door de manier waarop de planten samenkomen.

Met doodgewone planten kun je iets uitzonderlijks creëren. Omgekeerd kan een border met bijzondere planten er toch alledaags en gewoontjes uitzien. De essentie van een border zit in het ontwerp: de manier waarop planten gecombineerd zijn, niet in de individuele plant.

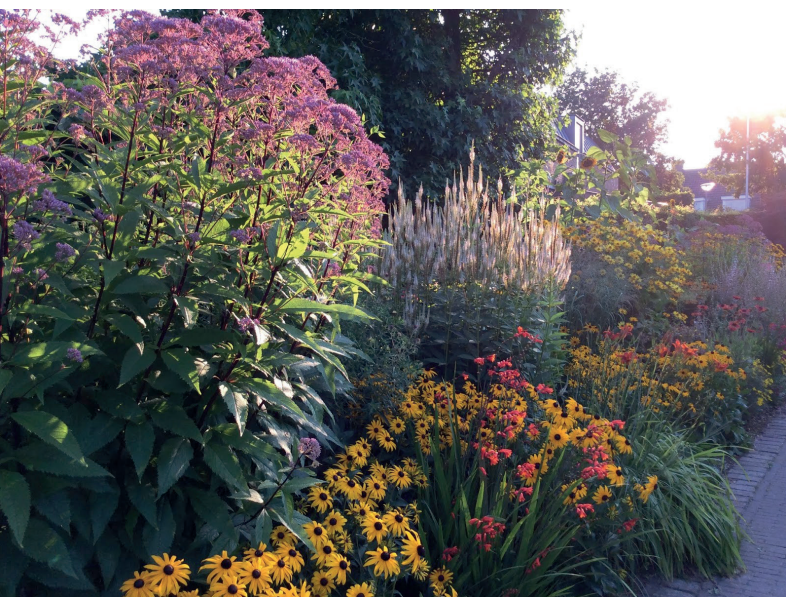
Combineer verschillende bloeiwijzen (*Echinacea purpurea* 'Magnus' met *Agastache* 'Blackadder')

Achillea millefolium 'Terracotta' bloeit nog niet, maar het grijze loof contrasteert toch mooi met de salvia's.

De margrietachtige bloemen van *Heliopsis helianthoides* var. *scabra* 'Burning Hearts' bij de zachtgele pluimen van *Solidago* 'Golden mosa'

Een border met doodgewone planten

Het purperkleurige loof van *Heliopsis helianthoides* var. *scabra* 'Burning Hearts'

Tip 6: plant meerdere planten van dezelfde soort

Het is verleidelijk om heel veel verschillende planten in je border te verwerken maar het totale beeld wordt daardoor al snel rommelig en onrustig. Minder is meer!

Zet plantjes die klein blijven daarom in groepen van minimaal vijf stuks (maar liever zeven) en kies bij middelgrote planten voor groepen van minimaal drie. Bij echt forse planten kun je volstaan met één plant per soort.

Hoe groot je de groepen maakt, is ook afhankelijk van de beschikbare ruimte. Hoe groter de border, hoe groter de groepen. Herhaal bepaalde soorten en kleuren. Dit geeft een rustig en harmonieus beeld en zorgt voor kleur over de hele lengte van de border wanneer een bepaalde plant bloeit.

Tip 7: bouw de hoogte van je border op

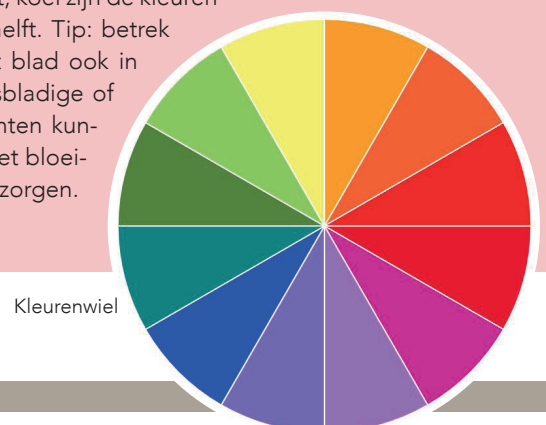
Werk van laag (voorin) naar hoog (achterin). Bij ondiepe borders werk je met twee lagen. Bij diepere borders (vanaf ongeveer 2-2,5 meter), kun je drie lagen maken. Maak de eerste rij van je border niet te laag. Begin bij diepere borders met planten van minimaal 50 cm hoog. Het verschil tussen de laagste en de hoogste planten in de border zal anders te groot worden.

Een hoge plant in de voorgrond kan een heel verrassend effect geven, maar zorg er dan wel voor dat die plant transparant is. Anders wordt het zicht op de planten erachter geblokkeerd. *Stipa gigantea* (een siergras), *Gaura lindheimeri* 'Whirling butterflies' en *Verbena bonariensis* zijn voorbeelden van zulke transparante planten.

Tip 8: kies de juiste kleurencombinaties

Wat is mooi? Dat is een kwestie van smaak. Zelf houd ik van kleurrijke borders maar misschien vind jij een border in pasteltinten of een monochrome border met bloemen in één kleur prachtig. Wil je meerdere kleuren combineren in je border dan is het kleurenwiel een handig hulpmiddel.

Kies je kleuren die in het kleurenwiel naast elkaar staan, dan creëer je rust en harmonie. Kleuren die in het wiel tegenover elkaar staan zorgen voor contrast. Warm zijn de kleuren in de bovenste helft, koel zijn de kleuren in de onderste helft. Tip: betrek de kleur van het blad ook in je ontwerp! Grijsbladige of roodbladige planten kunnen ook als ze niet bloeien voor contrast zorgen.

Tip 9: speel met de vorm en structuur van planten

De kleurcombinaties kunnen perfect zijn, maar ook de structuur van een border moet goed zijn. Wissel daarom planten met aarvormige bloemen af met schermbloemen of bloemen die de vorm van een margriet hebben. Zet planten met fijn loof naast grofbladige planten. Teveel fijn loof bij elkaar geeft een onrustig ("friemelig") beeld. De combinatie van grofbladige *Hylotelephium* met *Stipa tenuissima* 'Ponytails', een siergras met draaddun loof, is bijvoorbeeld heel mooi.

Er is een truc om te zien of de structuur van je border goed is. Maak een zwart-wit foto en kijk dan of het beeld nog steeds spannend is. Is het een grijze rijstebrij? Dan heeft je border behoefte aan structuurplanten. Structuurplanten zijn forse planten met een duidelijk silhouet en een opgaande groeiwijze die vanaf het voorjaar tot in de winter hun vorm en structuur behouden. Het zijn de blikvangers van je tuin, de planten waar het oog direct naartoe getrokken wordt.

Voorbeelden van structuurplanten zijn: *Agastache*, *Chelone obliqua*, *Eupatorium*, *Helenium*, *Perovskia*, *Veronicastrum* en *Vernonia*. Ook siergrassen en snoeivormen kunnen voor de broodnodige structuur zorgen. Ga ervan uit dat je border voor ca. 70% moet bestaan uit structuurplanten.

Tip 10: laat je niet gek maken!

Borders die er 365 dagen per jaar goed uitzien, zijn er niet. Tuinboeken en internetsites laten borders op hun hoogtepunt zien. Die foto's zijn gemaakt in die ene week dat de border op zijn allerbest was. Natuurlijk kiest de fotograaf de mooiste hoek om zijn foto te maken. Hij zorgt er wel voor dat die uitgebloeide of ingestorte plant buiten beeld blijft!

Verder geldt dat een border bijna nooit de eerste keer meteen goed is. Ook ervaren tuinontwerpers (zelfs de allergrootsten) moeten naderhand nog aanpassingen doen. Laat je daardoor dus niet frustreren, het hoort erbij. Dat "finetunen" is nou juist zo leuk aan tuinieren. Zo is er elk seizoen iets om naar uit te kijken! Het zou een saaie boel zijn als je tuin elk jaar hetzelfde was.

Het paarse blad van *Salvia officinalis* 'Purpurascens' zorgt altijd voor kleur

De schermen van *Hylotelephium* 'Herbstfreude' met de zachte pluimen van *Nasella tenuissima* 'Ponytails'

Veronicastrum 'Lavendelturm' is een prima structuurplant